BEGELEIDING LEERLINGEN MET EEN VISUELE HANDICAP IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS

Onderzoek en advies

januari 2005

Den Haag, januari 2005

Auteurs. R. Baarda en C. Hover

Dit onderzoek is uitgevoerd door smets+ hover+ in opdracht van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in Den Haag

smets+ hover+ *adviseurs voor professionele organisaties*
Raamweg 17
2596 HL DEN HAAG
T: 070 3 450 520
F: 070 3 600 869
E: bureau@smetshover.nl
W : www.smetshover.nl

INHOUDSOPGAVE

1. INLEIDING 1

1.1 UITGANGSSITUATIE 1
1.2 OFFERTEVERZOEK 1
1.3 WERKWIJZE 1
1.4 LEESWIJZER 1

2. EVALUATIE VAN DE HUIDIGE BEKOSTIGING 3

2.1 INLEIDING 3
2.2 HET VELDONDERZOEK 3
2.3 BEVINDINGEN 4
2.3.1 Bekendheid met de nieuwe regeling 4
2.3.2 Toelating 4
2.3.3 Ondersteuning en begeleiding 5
2.3.4 Omvang begeleiding 5
2.3.5 Tevredenheid en werkbaarheid van de huidige situatie 6
2.3.6 Bekostigingswijze 6
2.3.7 Overige opmerkingen 7
2.4 OMVANG DOELGROEP VISUEEL GEHANDICAPTE LEERLINGEN 7
2.5 CONCLUSIES 8

3. HUIDIGE EN GEWENSTE BEKOSTIGING VAN PERSONELE ONDERSTEUNING 9

3.1 INLEIDING 9
3.2 HUIDIGE BEKOSTIGINGSERVARINGEN 9
3.3 GEWENSTE MANIEREN VAN BEKOSTIGING 9
3.4 OVERWEGINGEN ONDERZOEKERS 11
3.5 ADVIES KORTE TERMIJN 12

4. BIJLAGEN 14

4.1 MOTIE LAMBRECHTS 14
4.2 REGELING AANVULLENDE BEKOSTIGING VOOR LEERLINGEN IN HET VOORTGEZET ONDERWIJS DIE NAAR INZICHT VAN DE SCHOOL EXTRA ZORG BEHOEVEN 15
4.3 LIJST VAN AFKORTINGEN 18
4.4 LIJST VAN GEBRUIKTE DOCUMENTEN 19

1. INLEIDING

1.1 Uitgangssituatie

Met ingang van 1 augustus 2004 is de financiering van de begeleiding van leerlingen met een visuele ondersteuning gewijzigd. Tot dat moment konden scholen voor voorgezet onderwijs voor leerlingen met een visuele handicap 0,04 fte extra formatie aanvragen. Voor iedere extra leerling in het hetzelfde schooljaar en hetzelfde schooltype was deze bijdrage 0,025 fte.
Met het aannemen van de motie Lambrechts (waarvan de tekst integraal is opgenomen in bijlage 4.1) heeft de Tweede Kamer te kennen gegeven hiermee niet gelukkig te zijn. De minister van onderwijs heeft bevestigd de huidige situatie eveneens niet bevredigend te vinden en heeft daarom aangegeven opnieuw een geïndividualiseerde financiële regeling per 1 augustus 2005 in te voeren.

1.2 Offerteverzoek

Om na te gaan of in het schooljaar 2004-2005 knelpunten opgetreden zijn en met het oog op advisering over een nieuwe financieringssystematiek wil het ministerie zich laten ondersteunen door onderzoek.
In september 2004 werd door het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap verzocht offerte uit brengen aan een aantal onderzoeksbureau's. Op 30 september 2004 werd door smets+hover+ schriftelijk een offerte uitgebracht die op 7 oktober 2004 werd gehonoreerd. Er is afgesproken dat op 3 januari 2005 de opbrengst van dit onderzoek zou worden opgeleverd in de vorm van een beknopte managementrapportage

1.3 Werkwijze

Na gunning zijn de werkzaamheden direct gestart. De werkzaamheden bestonden uit twee hoofdactiviteiten: het inventariseren van knelpunten in de huidige bekostiging en bevragen van betrokkenen en vertegenwoordigers van diverse organisaties over een nieuwe manier van bekostiging op basis van een geïndividualiseerde regeling.
Voor het inventariseren van knelpunten bij scholen, ouders en leerlingen is een korte vragenlijst opgesteld. Deze vragenlijst is mondeling (telefonisch) afgenomen. Voorts zijn diverse georganiseerde partijen die op enigerlei wijze betrokken zijn bij het vraagstuk, bevraagd. De volgende partijen zijn bij dit onderzoek betrokken geweest:

- Drie instellingen voor visueel gehandicapten (in dit onderzoek ook de VIVIS-instellingen genoemd: Visio, Bartimeus en Sensis).
- Fovig (ouderorganisatie voor leerlingen met een visuele handicap).
- Schoolmanagers VO.
- Besturenorganisaties (VBKO, BPCO, VOS-ABB, VBS).

Met de Fovig en de VIVIS-instellingen zijn mondelinge gesprekken gevoerd (op resp. 8 november en 8 december 2004). Met de andere partijen is telefonisch gesproken.
De concept-opbrengst van het advies is op 17 december 2004 met het Ministerie van OCW besproken en nadien nog voorgelegd aan de instellingen voor visueel gehandicapten.

1.4 Leeswijzer

Deze rapportage bestaat uit twee onderdelen. In het eerste deel wordt weergegeven in welke mate zich knelpunten voordoen bij de begeleiding van leerlingen met een visuele handicap in het voortgezet onderwijs. In het tweede deel wordt ingegaan op de vraag hoe een nieuwe bekostigingssystematiek eruit zou kunnen zien.

2. EVALUATIE VAN DE HUIDIGE BEKOSTIGING

2.1 Inleiding

Met ingang van 1 augustus 2004 zijn de financiën die beschikbaar zijn voor de ondersteuning van leerlingen met een visuele handicap toegevoegd aan de lumpsum van de scholen voor voortgezet onderwijs. Per school bedraagt deze aanvullende bekostiging € 1500 als vaste voet en € 2 per leerling.[1] De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap heeft in de Tweede Kamer gezegd te willen weten hoe deze regeling in de praktijk uitpakt. Er is belangstelling om te weten of het geld aan de kinderen ten goede komt en of er mogelijk kinderen tussen de wal en het schip terecht komen.
In dit hoofdstuk komen aan de orde:

- de wijze waarop het veldonderzoek is uitgevoerd.
- beschrijving van de huidige situatie, zowel kwantitatief als kwalitatief.
- kenmerken van de huidige bekostiging.
- tot slot worden enige algemene conclusies getrokken.

2.2 Het veldonderzoek

Bij een steekproef van scholen, ouders en leerlingen is nagegaan hoe de begeleiding in het schooljaar 2004-2005 voor leerlingen met een visuele handicap is vormgegeven.

Via twee kanalen is naar concrete cases gezocht. In de eerste plaats is via de lijst van toegekende extra formatie voor het schooljaar 2003-2004 bekend welke leerlingen extra ondersteuning ontvingen. Deze extra ondersteuning was geregeld in het Gele Katern (10 juni 1998, nummer 15 p. 27-28, Kenmerk VO/TAB-1998/16101). Zo ontvingen in het schooljaar 2003-2004 258 leerlingen extra formatie. Overigens blijkt in de praktijk dat het zo nog niet altijd eenvoudig was de bedoelde leerling erbij te vinden. Dit komt omdat de aanvraag en toekenning centraal op BRINniveau plaatsvindt en veel scholen diverse vestigingen hebben. Omdat wel de onderwijssoort en het leerjaar bekend waren, kon de leerling in de meeste gevallen toch getraceerd worden.
Daarnaast zijn via de VIVIS-instellingen de nieuwe eersteklassers benaderd omdat verondersteld kon worden dat deze groep mogelijkerwijs nadeel zou kunnen ondervinden van de gewijzigde regeling. Hiervoor zijn met hulp van de VIVIS-instellingen gegevens van leerlingen verkregen die in schooljaar 2004-2005 voor het eerst deelnemen aan het voortgezet onderwijs. Hieruit bleek dat vrijwel alle leerlingen onderinstromen in het voortgezet onderwijs, en dus gewoon in leerjaar 1 beginnen.

Bij iedere case is de feitelijke situatie van de leerling in kaart gebracht via verschillende gesprekspartners:

- Mentor.
- Leerjaarcoördinator.
- Lid directie met financiën in de portefeuille.
- Ouders.
- Leerling.

In totaal zijn 27 cases verwerkt. Bij de cases is steeds bij een of meer partijen een telefonisch interview afgenomen. In de meeste gevallen is als eerste contact gezocht met de school. Daarna is contact gelegd met ouders en pas daarna met leerlingen. In diverse gevallen hebben de schoolvertegenwoordigers eerst contact opgenomen met de ouders om toe te lichten wat de bedoeling is.
Uit deze cases is in totaal over ongeveer 45 situaties informatie bekend. Dat komt omdat op één school soms meerdere leerlingen met een visuele handicap zijn, terwijl voor dit onderzoek steeds één leerling per school centraal heeft gestaan.

[1] De volledige tekst van deze regeling is opgenomen als bijlage 4.2.

Er is per case niet altijd met alle partijen gesproken. Soms werd de situatie van een leerling door één partij zo helder toegelicht dat aanvulling niet nodig was. Bij de meeste cases is zowel met de mentor als met de ouders gesproken. Ouders met leerlingen in de onderbouw waren niet vaak voorstander hun eigen kind in het onderzoek te betrekken. Bij ouders met leerlingen in de bovenbouw was die bereidheid groter. Overigens was de typering van de situatie in de meeste gevallen door verschillende partijen tamelijk eenduidig. In vrijwel alle gevallen wordt de situatie rond de leerling zowel door de ouders als door de school als bevredigend gekenschetst.

Keuze van de cases
Bij het zoeken naar de cases is getracht een goede spreiding aan te brengen door rekening te houden met:
- Schooltype (vwo, havo, vmbo, praktijkonderwijs).
- Leerjaar.
- Regio in Nederland.

Deelname bereidheid
De bereidheid tot deelname was over het algemeen groot, zowel bij ouders als bij scholen. In een enkel geval werd de communicatie bemoeilijkt omdat sommige ouders van allochtone herkomst het Nederlands onvoldoende machtig zijn.

De vragen hadden betrekking op de volgende aspecten:
- Bekendheid met de nieuwe regeling (opname van extra formatiegelden in de algemene lumpsum van scholen).
- Toelatingsbeleid van de school.
- Feitelijk geboden ondersteuning en begeleiding.
- Tevreden- en werkbaarheid van de huidige situatie, naar aard en omvang.
- Wensen en ideeën over een nieuwe bekostigingswijze (komt ook in het volgende hoofdstuk aan de orde).
- Overige opmerkingen.

2.3 Bevindingen

Hieronder worden de belangrijkste bevindingen weergegeven.

2.3.1 Bekendheid met de nieuwe regeling

De meeste geïnterviewden zijn ***on***bekend met de regeling. Bij 66% van de vertegenwoordigers van de scholen is de nieuwe regeling onbekend. Bij 33% is de regeling wel bekend, veelal blijkt men door informatie van de ambulant begeleiders van één van de drie VIVIS-instellingen op de hoogte te zijn.
Van de ouders is driekwart onbekend met deze nieuwe regeling. Het kwart dat de regeling wel (globaal) kent, weet dat door de FOVIG, de ouderorganisatie voor kinderen een visuele handicap, of door een mededeling van een ambulant begeleider van één van de VIVIS- instellingen.

2.3.2 Toelating

Vervolgens kwam de vraag aan de orde of scholen leerlingen weigerden door de nieuwe regeling of dat ouders vaker moesten zoeken voor een passende school voor hun kind. Scholen melden dat de heersende financiering amper van invloed is op de toelating van deze leerlingen. Wel wordt bij het moment van toelating zorgvuldig bekeken welke aanpassingen een school moet verrichten om een verantwoorde deelname voor een leerling met een visuele handicap mogelijk te maken.
Ouders bevestigen dit beeld. De school die hun kind toelaat, is meestal ook de eerste gewenste schoolkeuze. Weigeringen komen (althans in de streekproef) niet voor.
De VIVIS-instellingen melden dat door hen niet bepaalde scholen met voorrang worden gesuggereerd. Wel is het dat zo in sommige gevallen een kleinere school wordt geadviseerd als een

kind enigszins onzeker is en tegen praktische problemen kan oplopen als een gebouw erg groot is. Maar de ouders zelf beslissen uiteindelijk.

2.3.3 Ondersteuning en begeleiding

Bij de ondersteuning en begeleiding speelt de ambulant begeleider van de VIVIS-instelling vaak een grote rol. Samen met deze functionaris bekijkt de school welke fysieke en didactische aanpassingen nodig zijn om een leerling met een visuele beperking met succes het onderwijs te laten volgen. De aanpassingen beslaan een veelheid van terreinen zoals: dikke stift, laptop, vergroting lesmateriaal en toetsen, aparte tafel, vergrote beeldschermen, verlichting lokalen, markering in de gang, verkleuringen, aparte toetsruimte, vooraan zitten, extra tijd toetsing. Voor aanpassing van boeken (vergroot of gedigitaliseerd) wordt regelmatig de dienstverlening van de FNB (Federatie van Nederlandse Blindenbibliotheken) ingeschakeld. Veelvuldig worden de vakken wiskunde, gymnastiek en aardrijkskunde als lastig beschouwd voor deze leerlingen in verband met het ruimtelijke aspect.
De VIVIS-instellingen bieden aan met name mentoren en gymdocenten een speciale scholingsdag bij één van de VIVIS-instellingen om hen goed voor te bereiden. Soms krijgen alle docenten die in het leerjaar met de leerling te maken hebben een speciale instructie van de ambulant begeleider. Verder worden zeker aan het begin van het jaar tussen ouders, leerling en school afspraken gemaakt over de begeleiding van de desbetreffende leerling.

In de meeste gevallen is de mentor van een klas ook de begeleider van de leerling met een visuele handicap. De mentor doet dit werk binnen de reguliere werkzaamheden van deze taak. Naast de mentor zijn soms andere personen de eerste contactpersoon met VIVIS, met name genoemd zijn de leerjaarcoördinator, een coördinator bijzondere groepen of een lid van de directie.

2.3.4 Omvang begeleiding

Naast het voorzien in faciliteiten bestaat veel begeleiding uit een regelmatig gesprek tussen leerling en de mentor. In het begin is dat meestal ongeveer 1 lesuur per week. In de loop van de schoolloopbaan wordt dat minder. Het wisselt ook per leerling. Bij de één is er begeleiding op afroep dat in praktijk betekent dat er amper extra begeleiding is, terwijl in andere gevallen juist iedere week gesprekken worden gevoerd.
Ondervraagden op school rapporteren in de meeste gevallen dat een half lesuur of een lesuur per week voldoende is voor de begeleiding van een visueel gehandicapte leerling. Dit zijn de meest voorkomende situaties, hetgeen betekent dat in de uitersten er aan de ene kant soms helemaal geen extra begeleidingstijd nodig is en aan de andere kant in gecompliceerde situaties twee of drie lesuur benodigd kan zijn.

Zoals gezegd, gebeurt het meeste begeleidingswerk door de mentor. In veel gevallen heeft een mentor ongeveer 80 uur begeleiding per jaar beschikbaar voor de hele klas waar de leerling met een visuele handicap in zit. Deze mentoruren worden ingezet voor klassementoraatslessen, rapportavonden en contacten met ouders. De mentor heeft in de meeste gevallen ook het contact met de ambulant begeleider van één van de VIVIS-instellingen. Overigens zijn er per school verschillen in de omvang van het mentoraat. Er zijn scholen met meer maar ook met minder uren. In die zin deint de begeleiding van de leerling met een visuele handicap enigszins mee met de algemene begeleidingsomvang die binnen de desbetreffende school, onderwijstype of leerjaar de normale maatstaf is.
Als veel begeleiding nodig is, komt de ambulant begeleider vanuit een VIVIS-instelling ongeveer iedere zes à acht weken, maar als alles goed loopt, neemt deze vorm van begeleiding af tot begeleiding op afroep.

Het valt op dat de begeleiding van deze leerlingen regelmatig volgens een bepaald patroon verloopt. In het begin van de schoolloopbaan is er heel veel tijd nodig om alles te regelen (school geschikt maken, lesmateriaal en ondersteunend materiaal op orde brengen, docenten instrueren). Dan volgen een aantal jaren waarin de begeleiding min of meer op een bepaald stabiel maar wat

lager niveau verloopt, om aan het eind van de opleiding weer te stijgen omdat veel aandacht nodig is in verband met examinering en daarbij benodigde aanpassingen. Daarbinnen loopt een tweede patroon waarbij in het begin van ieder schooljaar extra inzet nodig is. Dat komt omdat alle leraren op de hoogte moeten worden gebracht van de benodigde aanpassingen zoals het bijtijds regelen van extra vergrote proefwerken enz. In de loop van het jaar is iedereen hiermee bekend en kan met wat minder aandacht worden volstaan.

Niet uit het oog moet worden verloren dat scholen veel extra zorg stoppen in een leerling zonder dat dit direct in faciliteiten zichtbaar is. Voorbeelden hiervan zijn:

- Medeleerlingen die de leerling met de visuele handicap op school en binnen de klas met van alles helpen.
- Leerlingen van dezelfde oude basisschool worden bewust in dezelfde klas geplaatst, omdat zij de desbetreffende leerling al goed kennen en kunnen helpen.
- Sommige mentoren vinden het een uitdaging om een leerling met een visuele handicap goed te helpen en steken daar vrijwillig extra tijd in.
- Sommige wiskunde- en aardrijkskundedocenten hebben er plezier in, alternatieven voor bestaand lesmateriaal te ontwikkelen zodat de betrokken leerling hiermee geholpen kan worden.

De VIVIS-instellingen melden dat voor iedere leerling een begeleidingsplan[2] wordt opgesteld waarbij wordt aangegeven welke personele en materiële inzet voor de desbetreffende leerling nodig is. Bij de reguliere scholen zijn deze plannen nagenoeg onbekend, zo is bij de interviews gebleken.

2.3.5 Tevredenheid en werkbaarheid van de huidige situatie

In vrijwel alle onderzochte cases overheerst tevredenheid over de manier waarop de begeleiding van de leerlingen met een visuele handicap concreet vorm krijgt. Zowel scholen als ouders melden dat de aanpassingen ruim voldoende zijn om de leerlingen optimaal aan het onderwijs te laten deelnemen. In dit verband wordt één uitspraak opvallend, zowel door scholen als ouders, vaak gedaan: "*Ik weet niet hoe het bij anderen is maar bij ons gaat het goed."*

Bij de reacties van de ouders valt op dat zij de vraag over de tevredenheid van de begeleiding vaker breder opvatten en naar het totale zorgsysteem kijken. Daarbij worden dan ook aspecten meegenomen zoals:

- Het totale onderwijs inclusief de mogelijkheden tot het afleggen van toetsen en huiswerkbegeleiding. Sommige ouders huren iemand in voor extra huiswerkbegeleiding
- Sommige ouders leggen veel nadruk op welzijn (o.a. vanwege mogelijk pesten)
- Vervoer (kosten taxivervoer, fietsen in het donker naar school)
- Informatica-mogelijkheden. Wordt de meeste moderne software gebruikt om snel door teksten te zoeken bij laptopgebruik en wie helpt bij het vinden van software om Grieks in braille om te zetten? Het is voor ouders niet belangrijk wie dat verzorgt (VIVIS-instellingen, FNB of de school) als het maar gebeurt. Overigens zijn regelmatig ouders zelf betrokken bij het verbeteren van informatica toepassingen voor het onderwijs voor hun kind. De VIVIS instellingen zelf geven aan dat het zorgen voor up to date materiaal een gezamenlijke verantwoordelijkheid is van de ambulant begeleider van VIVIS en de school zelf.

2.3.6 Bekostigingswijze

Vanuit vertegenwoordigers van scholen die verantwoordelijk zijn voor de financiën wordt als volgt naar leerlingen met een visuele handicap gekeken. Bij de toelating wordt gekeken of be-

[2] Het begeleidingsplan van de instelling richt zich op de begeleiding van de school waar de visuele leerling is ingeschreven. Het begeleidingsplan moet onderscheiden worden van het handelingsplan. Dat is het plan waarin de school (waar de leerling staat ingeschreven) uitwerkt op welke wijze in extra zorg en begeleiding wordt voorzien. Van handelingsplannen 'volgens het boekje' is overigens niet of nauwelijks sprake.

nodigde steun binnen de ‘reguliere’ zorgbreedte van de school past. Als dat kan, wordt nagegaan welke extra zorg mogelijk is. Dit staat min of meer los van de feitelijk beschikbare (extra) financiën. Het is een lijn die vaak bij alle kinderen die iets extra ’s nodig hebben wordt toegepast.
De toedeling van financiële middelen op scholen gaat in veel gevallen via vier stappen: centraal apparaat, vestigingsniveau, leerjaar of onderwijstype en feitelijke inzet in een klas. Deze gelaagdheid maakt duidelijk dat de gerichte inzet via algemene lumpsum naar één specifieke situatie in een klas een lange weg is, die in de praktijk dan ook niet één-op-één gevolgd wordt.

Bij scholen leeft wel het idee dat met name scholingsdagen van mentoren en gymleerkrachten bij VIVIS instellingen op redelijke wijze aan de scholen vergoed zouden moeten worden.

2.3.7 Overige opmerkingen

Verslechterende handicap
In de meeste gevallen gaat het om leerlingen met een ‘stabiele’ visuele handicap. Een klein deel van de leerlingen heeft een visuele handicap die in de tijd verslechtert. Bij deze groep is de school en ambulant begeleider extra waakzaam omdat regelmatig nagegaan moet worden of de geboden steun nog adequaat is.
Leerling met een visuele handicap is òòk puber
Regelmatig melden scholen dat VG-leerlingen niet alle beschikbare ondersteuning daadwerkelijk gebruiken. Dat blijkt onder andere te komen omdat deze leerlingen niet anders willen zijn dan andere leerlingen en zij bijvoorbeeld niet die glimmende laptop willen gebruiken omdat de ‘normale’ leerlingen die ook niet hebben. Deze leerlingen gebruiken dan hun gehoor en restvisis om het onderwijsproces te volgen. Mentoren begrijpen dit ‘puberale’ gedrag en beschouwen het als hun taak na te gaan of de leerling in voldoende mate het onderwijs kan blijven volgen en geen achterstand oploopt.

2.4 Omvang doelgroep visueel gehandicapte leerlingen

In deze paragraaf worden enige kwantitatieve gegevens gepresenteerd. Het ministerie van OCW, afdeling Cfi, heeft gegevens beschikbaar gesteld over het aantal aanvragen voor vergoeding voor personeelskosten voor leerlingen met een visuele handicap. In totaal zijn in schooljaar 2003-2004 258 leerlingen hiermee ondersteund. Deze 258 leerlingen volgen onderwijs bij 157 scholen (gebaseerd op het BRIN-nummer). Dat betekent dat 510 scholen (inclusief praktijkonderwijs) geen leerlingen begeleiden met een visuele handicap. Onderstaande tabel laat dit zien.

Tabel 1 Aantal VG-leerlingen waarvoor personele vergoeding is gegeven, schooljaar 2003-2004

Per brin										
aantal Vg-ll'en per school	0	VG-ll'en	1	2	3	4	5	6	7	totaal
aantal scholen	510	157	94	38	18	4	1	1	1	667
aantal leerlingen		258	94	76	54	16	5	6	7	

Bron: Cfi

De meeste scholen (94) begeleiden dus één leerling. 38 scholen hebben twee leerlingen en 1 school heeft 7 leerlingen. Binnen het case-onderzoek was ook een school met 5 VG-leerlingen betrokken. Het blijkt dat er geen gericht beleid is van scholen om zich juist op deze groep van leerlingen met een handicap te richten. De vijf leerlingen zitten verspreid over verschillende schooltypen en gebouwen, waarbij men amper weet dat op een andere vestiging ook een leerling met dezelfde handicap aanwezig is. Soms het gaat om familieleden die met dezelfde handicap op dezelfde school zitten. De VIVIS-instellingen bevestigen het beeld dat er geen reguliere scholen zijn die via bewust beleid extra leerlingen aannemen met een VG-handicap.

Verder blijkt uit andere bronnen dat het totaal aantal leerlingen met een VG-handicap ongeveer 400 is. (Bron: Tweede Kamer, verslag Algemeen Overleg 26 juni 2004) Ongeveer éénderde van de scholen heeft hier dus vorig jaar geen extra personele vergoeding gevraagd. Het is overigens

goed mogelijk dat er voor de school in die gevallen ook niet altijd een aanleiding was om een extra vergoeding aan te vragen. De VIVIS-instellingen beschouwen het als een eigen verantwoordelijkheid van de reguliere school om deze aanvraag in te dienen, hoewel de ambulant begeleiders wel op de mogelijkheid wijzen. Een rol speelt in dit verband het al aangeroerde gegeven van een functiescheiding tussen het uitvoerend mentoraatsniveau en het managementniveau binnen de school dat verantwoordelijk is voor het financieel beleid.

VG-leerlingen doen het goed
Leerlingen met een visuele handicap doen het relatief goed. Zie onderstaande tabel.

Tabel 2 Onderwijsdeelname leerlingen met een VG-handicap in 2003-2004

leerlingen leerjaar 3 en 4	visueel geh.		alle leerlingen	
	abs.	rel.	abs.	rel.
vwo	24	21%	74000	19%
havo	28	25%	78700	20%
vmbo (inclus.lwoo)	59	53%	229500	58%
praktijkonderwijs	1	1%	10800	3%
totaal	112	100%	393000	100%

Bron: Cfi.
Toelichting: de gegevens over alle leerlingen hebben betrekking op schooljaar 2002-2003

Bij deze positieve constatering past wel de kanttekening dat een deel van de ‘zwakkere’ populatie onderwijs binnen de VIVIS-instellingen volgt. Deze instellingen hebben een relatief groot vmbo deel (met daarbij ook praktijkonderwijs); één VIVIS- instelling is pas begonnen met een Havo. Het beleid bij de VIVIS-instellingen is er op gericht om iedereen voor wie dat mogelijk is geïntegreerd onderwijs te laten volgen. Er wordt gekeken of een leerling op drie gebieden voldoende vaardig is:

- Visueel.
- Cognitief.
- Sociaal emotioneel.

Als een van deze gebieden onvoldoende is, wordt geadviseerd binnen een VIVIS-instelling onderwijs te blijven volgen.

2.5 Conclusies

Samenvattend zijn op basis van het bovenstaande de volgende bevindingen te formuleren.

- Allereerst valt op dat veel betrokkenen niet op de hoogte zijn van de nieuwe bekostigingsregeling die pas een aantal maanden in werking is getreden.
- Er zijn geen leerlingen tussen wal en schip geraakt als gevolg van de invoering van de nieuwe regeling.
- De vormen van begeleiding zijn niet veranderd na de invoering van de nieuwe regeling.
- Er wordt over het algemeen een behoorlijke tevredenheid gemeld over de huidige situatie.
- Ook leerlingen die voor het eerst instromen in de vo school worden toegelaten en naar tevredenheid begeleid.
- Er is geen één-op-één relatie tussen verkregen extra middelen, feitelijk extra ingezette middelen en feitelijk gerealiseerde begeleiding. De feitelijk geboden begeleiding is in zekere zin min of meer onafhankelijk van de aanwezigheid van extra middelen.

3. HUIDIGE EN GEWENSTE BEKOSTIGING VAN PERSONELE ONDERSTEUNING

3.1 Inleiding

Dit hoofdstuk gaat over de bekostiging van de ondersteuning van leerlingen met een visuele handicap.
Allereerst worden nog enige opmerkingen gemaakt over de huidige bekostiging. Vervolgens worden ideeën gepresenteerd die verschillende partijen hebben genoemd over hoe de bekostiging met ingang van 1 augustus 2005 eruit kan zien. Tot slot wordt het advies gepresenteerd.

3.2 Huidige bekostigingservaringen

In het vorige hoofdstuk is al aangegeven dat de nieuwe bekostigingsregeling bij veel groepen onbekend is. Dat maakt dat een grondige evaluatie op zo'n korte termijn moeilijk is uit te voeren. Tegelijkertijd is natuurlijk wel een relevant feit dat de wijziging in de regeling kennelijk niet opvalt.

Een belangrijk aandachtspunt is de relatie tussen de extra gelden en de inzet in een concrete situatie. Zoals eerder aangegeven zitten er diverse stappen tussen vanwege de schaalgrootte van de instellingen. Een duidelijke één-op-één relatie tussen de verschillende stappen is in de onderzochte cases niet aangetroffen.
Voor een deel is dat ook te begrijpen. Het bedrag is voor sturing laag. Een school voor voortgezet onderwijs van 2000 leerlingen krijgt bijvoorbeeld 5500 euro voor ondersteuning van een leerling met een visuele handicap. Terwijl de lumpsum voor deze school ongeveer 11,6 mln euro bedraagt (2000* 5800 euro, de gemiddelde vergoeding voor een leerling in het voortgezet onderwijs. Bron: *Onderwijs in kerncijfers, 1999-2004*). Dit voorbeeld wil overigens geen uitspraak doen over de redelijkheid van de hoogte van deze uitkering. Omdat de school deze gelden, zoals de begeleidende circulaire omschrijft, mag inzetten voor leerlingen die naar het inzicht van de school extra zorg behoeven, zal de school eerst voor zichzelf moeten omschrijven welke groepen dat zijn.

Als scholen tijdens het interview vernemen dat de beschikbare gelden verdeeld worden over álle scholen, wordt overigens wel met enige verbazing gereageerd. Men vindt het blijkbaar voor de hand liggen dat scholen waar de VG-leerlingen daadwerkelijk zitten er ook aan hechten dat beschikbare gelden dan ook alleen daar worden ingezet. Voor de feitelijke praktijk maakt het echter, zoals gezegd, weinig tot niets uit.

3.3 Gewenste manieren van bekostiging

Aan partijen die in dit onderzoek zijn betrokken, is gevraagd welke ideeën en suggesties er zijn voor een nieuwe manier van bekostiging van de personele kosten van begeleiding.
Hierbij moet worden opgemerkt dat deze vraag door verschillende partijen verschillend wordt geduid. Voor ouders is dit een onderwerp dat niet sterk leeft. Er is wel een overtuiging dat begeleiding op school goed moet zijn geregeld maar hoe dat precies wordt vormgegeven, is van minder belang.

Intermediaire organisaties
Aan een aantal partijen is gevraagd wat de opvattingen zijn over mogelijkheden voor een nieuwe wijze van bekostiging. Het gaat om de volgende partijen:
- BPCO.
- VBKO.
- VOS-ABB.
- VBS.
- Schoolmanagers VO.

De volgende ideeën zijn daarbij genoemd. Er is bij deze opsomming vooral geïnventariseerd welke ideeën er leven en niet of er draagvlak is voor een specifiek suggestie of idee.

- ***Geld in lumpsum laten***
  Scholen, zo is gebleken, nemen leerlingen met een visuele handicap toch wel aan. Verder is het zo dat deze leerlingen amper problemen veroorzaken, althans veel minder dan bv. kinderen met ernstige gedragsproblemen. Daarom is het verantwoord – en in termen van beheerslast aan te bevelen – om de extra middelen gewoon in de lumpsum te laten
- ***Afzien van aparte, losse, regelingen voor elke kwestie***
  Alle losse regelingen leiden bij elkaar tot onbeheersbaarheid binnen het onderwijs. Er worden zoveel maatregelen voor specifieke situaties binnen scholen afgekondigd dat dit de onbeheersbaarheid en stuurloosheid vergroot. Er is een fundamentele omslag nodig in het omgaan met leerlingen die extra zorg vragen. Een manier om daaraan te ontsnappen is de verantwoordelijkheden voor leerlingen die speciale onderwijszorg nodig hebben, nadrukkelijk bij een regionale zorginstantie te beleggen (zie o.a. discussienotitie '*Organisatie van de onderwijszorg'* VOS ABB, Woerden, oktober 2004).
- ***Integratie met werkwijze bij andere clusters***
  De organisatie van indicatiestelling en middelentoewijzing kan ook meer worden afgestemd met hoe het bij andere clusters gaat. Hoewel Cluster I geen voorstander is van 'de rugzak', is het wel goed als de indicatiesystematiek, waarin de objectivering van de zorgvraag belangrijk is, wordt afgestemd. Verder is een andere belangrijke notie dat de zorg voor kinderen die geïndiceerd worden ook daadwerkelijk ten goede komt aan deze kinderen.
- ***Versterking vraagsturing***
  Een laatste optie is het versterken van vraagsturing, waarbij ouders daadwerkelijk de beschikking krijgen over geld (net zo als bij het persoonsgebonden budget, dus anders dan bij de rugzak). Daarbij zou ook het budget dat beschikbaar is voor de ambulante begeleiding vanuit de VIVIS-instellingen betrokken moeten worden. Dan hebben ouders alle ruimte om een optimaal arrangement rond hun kind te organiseren.

Het is niet eenvoudig om standpunten en opvattingen duidelijk te koppelen aan de verschillende organisaties. Niet altijd lijkt sprake te zijn van duidelijke standpunten en opvattingen inzake een concrete regeling en inzake ideaaltypische oplossingen kunnen deze natuurlijk in een zekere spanningsverhouding tot elkaar staan. Standpunten lijken ook mede worden bepaald door de positie die wordt ingenomen door de gesprekpartner. Deskundigen op het terrein van bekostiging lijken eerder voorstander te zijn van opname van zoveel mogelijk middelen in de lumpsum, terwijl deskundigen op het terrein van speciaal onderwijs eerder lijken te opteren voor directere vormen van vraagsturing.

VIVIS en FOVIG

Daarnaast zijn ook de opvattingen van partijen uit eigen visueel gehandicapte sector bevraagd: VIVIS-instellingen en de FOVIG. Zowel de VIVIS-instellingen als FOVIG zijn voorstander van geoormerkt geld dat leerlingvolgend is. Beide partijen benadrukken dat de systematiek in het primair onderwijs ook in het voortgezet onderwijs zou moeten worden toegepast. Dat betekent dat een leerling, nadat indicatie als gevolg een visuele handicap is verworven, op basis daarvan de desbetreffende school bij het Ministerie van OCW, afd. Cfi, een aanvullende personele vergoeding kan aanvragen. Beide zijn ook voorstander van differentiatie van omvang van de aanvullende vergoeding naar ernst van de handicap.

In de uitwerking zien de VIVIS instellingen hun alternatief voor de personele vergoeding voor de begeleiding van leerlingen met een visuele handicap in het voortgezet onderwijs als volgt:

- Ga uit van de 'bestaande'aanvullende formatieregeling voor basisscholen in verband met de aanwezigheid van visueel gehandicapten (zoals die het meest recent geregeld is in het Gele Katern 14 april 2004, nummer 7, p. 15-19).
- Maak hierbij ook onderscheid tussen blinde en slechtziende leerlingen waarvoor basisscholen resp. 39 en 19 extra fre's ontvangen. Handhaaf dit onderscheid ook in het voortgezet onderwijs, omdat blinde (en zeer slechtziende leerlingen (visis < 0,1%) veel extra onder-

steuning nodig hebben. Voor de begeleiding van slechtziende leerlingen zou 1 uur in beginsel voldoende moeten zijn. Het aantal blinde kinderen in het voortgezet onderwijs is zeer laag zodat hier amper extra kosten aan zullen zijn verbonden.
- Laat de instelling van Cluster I in een verklaring aan geven dat het kind ambulant wordt begeleid. De school voor VO kan met deze verklaring bij Cfi een aanvraag indienen voor extra personele ondersteuning. Het cluster heeft voldoende capaciteit om de te verwachten extra aanvragen voor het voortgezet onderwijs (namelijk de leerlingen die in de oude regeling zonder aanvullende formatie, maar met ambulante begeleiding, deelnamen aan het voortgezet onderwijs) aan te kunnen.

De FOVIG benadrukt nog aanvullend dat het beschikbare budget zowel een personeel als een materieel deel moeten bevatten. De VIVIS-instellingen hebben de taak per leerling een begeleidingsplan op te stellen over de manier waarop de ondersteuning voor de leerling wordt geregeld. Daarnaast dienen de VIVIS-instellingen samen met ouders te overleggen over de inhoud van het begeleidingsplan.

Scholen
Ook aan de scholen die deelnamen aan het veldonderzoek is gevraagd of zij een voorkeur hebben voor een bepaalde manier van bekostiging. Het viel op dat veel scholen hier geen duidelijke opvatting over hebben geventileerd vanuit het idee dat de zorg en begeleiding voor deze leerlingen toch wel gecontinueerd zal worden. Een deel van de scholen geeft aan dat de zorg door de school zal worden geboden als het geld in de lumpsum blijft, terwijl een ander even groot deel vindt dat het geld op enigerlei wijze de leerling moet volgen. Daarnaast zijn de volgende suggesties gegeven:
- Organiseer een regionale zorgautoriteit die een handelingsplan opstelt en op basis daarvan de omvang van het benodigde ondersteuningsbudget vaststelt. Aspect hierbij is wel dat dit een nieuwe bureaucratisering met zich mee zal brengen.
- Niet alleen de mentor, maar ook alle andere functionarissen betrekken (docenten, administratie) bij compensatie omdat alle betrokkenen extra werk doen om VG-leerling optimaal te laten functioneren.
- Op uitvoerend niveau gaat men door met de zorg, ongeacht de financiering, de wijze van financiering maakt niet uit.
- Geef mentoren met een VG-leerling een extraatje. Opvallend is dat diverse mentoren goede herinneringen hebben aan een financieel extraatje buiten de reguliere salariëring. Inderdaad is uit beloningsonderzoek bekend dat deze aanvullende extraatjes hoog worden gewaardeerd.

Ouders
Veel ouders zijn tevreden zoals het nu gaat en dan maakt het niet uit hoe de zorg precies is gefinancierd. Wel vindt een deel dat het daarbij voor de hand ligt dat het beschikbare geld de leerling volgt. Binnen dit algemene beeld werden nog door een of enkele ouders de volgende punten naar voren gebracht:
- Het is fijn als iedereen zich in de school betrokken voelt bij de opvang en begeleiding van de VG- leerling. Als je de facilitering binnen de school in één hand legt loop je het risico dat degenen die niet wat extra's krijgen zich minder gaan inzetten.
- Geef de ouders zelf het geld, dan kunnen zij bepalen hoe dit het best kan worden ingezet.

3.4 Overwegingen onderzoekers

Bij de uitvoering van dit onderzoek is de onderzoekers een aantal zaken opgevallen.

- Allereerst moet worden geconstateerd dat een 1 op 1 relatie tussen bekostiging en extra zorg een zeer losse relatie is die feitelijk niet als zodanig werkt. Dat betekent dat de geboden zorg eigenlijk losstaat van de vigerende bekostigingssystematiek.[3]
- Het debat over de toekomst van zorg op school leeft op dit moment volop, onder andere in het kader van de evaluatie van de grote operaties zoals GOA, WSNS en LGF. Er zijn in dat verband weinig redenen om aan te nemen dat een integrale evaluatie tot de conclusie zal leiden dat er behoefte is aan fijnmazige regelingen van het type zoals die voor visueel gehandicapte leerlingen in het VO tot afgelopen september golden. Die vraag is echter aan de onderzoekers niet gesteld.
- Besef dat bij een geld-volgt-leerlingsysteem met een open-eind financiering kostenverhogend kan werken, omdat zo'n systeem prikkelt tot het aanvragen van middelen ook als dat eigenlijk niet nodig of noodzakelijk is. Overigens kunnen deze kosten bij het begin van de invoering juist lager uitvallen, omdat het enige tijd duurt voordat iedereen hiervoor is geïndiceerd. Dit speelt vooral als er veel tijd nodig is om een indicatie af te geven.

3.5 Advies korte termijn

Uit het onderzoek kan niet geconcludeerd worden dat de huidige situatie (de nu geldende regeling waarbij het geld voor extra zorg aan leerlingen met een visuele handicap in de lumpsumbekostiging zonder oormerking is versleuteld) tot serieuze knelpunten aanleiding geeft. Het blijkt verder dat de aanname van een één-op-één relatie tussen bekostiging en maatwerkbegeleiding niet opgaat. Scholen voor voortgezet onderwijs hebben een zorgaanpak waarbij leerlingen met een visuele beperking naar behoren worden begeleid los van de precieze financieringsmethode voor de extra zorg

In de Tweede Kamer is een motie aangenomen die zich uitspreekt om weer wel een vorm van geïndividualiseerde bekostiging te hanteren voor het schooljaar 2005-2006. Uit het onderzoek volgt zoals gesteld niet dat er aanleiding is om weer naar zo'n vorm van bekostiging terug te keren. Evenmin geeft het onderzoek aanleiding tot de veronderstelling dat een wijziging per 1 september 2005 enig serieus negatief effect zal hebben. Scholen zullen de extra zorg en ondersteuning gewoon blijven leveren en menigeen zal niet eens weten dat er in twee jaar tijd twee sterk verschillende regelingen zijn ingevoerd.

Als gekozen wordt voor de geïndividualiseerde regeling, dan bevelen de onderzoekers aan om de dan de systematiek te volgen die reeds in het cluster I bekend is. Uit de keuze voor een geïndividualiseerd systeem volgt dan wel dat wordt toegezien op het opstellen van begeleidingsplannen en de daadwerkelijke realisatie daarvan.
De onderzoekers bevelen niet aan om onderscheid aan te brengen tussen de ernst van de handicap en de toe te kennen extra middelen. Hoewel bij volledig blindheid extra aandacht nodig is voor onder andere de braille-omzettingen, is het niet zo dat alleen deze beperking extra aandacht vraagt. Dat kan ook het geval zijn omdat een slechtziende leerling door persoonlijke omstandigheden extra aandacht vraagt (bv. door pesten), of dat een slechtziende leerling door een verslechterende handicap extra begeleiding nodig heeft.
Verder zijn basis en voortgezet onderwijs ook niet zonder meer vergelijkbaar; het voortgezet onderwijs is een stap verder in de ontwikkelingslijn naar een steeds grotere zelfstandigheid, waarbij steeds meer eigen mogelijkheden mogen worden aangesproken.
Daarnaast speelt een rol dat bij het vastleggen van grenzen, er een neiging kan ontstaan om meer calculerend te indiceren, waardoor in de loop van de tijd het begrip zeer slechtziend mogelijk kan worden opgerekt.[4]

---

[3] Het is niet zonder meer aannemelijk dat deze constatering een meer algemene geldigheid heeft. Bekend is dat scholen in andere gevallen (ernstige gedragsproblemen bijvoorbeeld) veel eerder standpunten innemen in relatie tot de beschikbare extra middelen.

[4] Het evaluatieonderzoek van de WEC laat zien dat sprake is van een zekere manipulatie van onderzoeksgegevens om een kind binnen de indicatiegrenzen te laten vallen.

4. BIJLAGEN

4.1 Motie Lambrechts

MOTIE VAN HET LID LAMBRECHTS C.S.

Voorgesteld 29 juni 2004

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende, dat het wenselijk is dat de financiële middelen (volgens de regeling Visueel gehandicapte Leerlingen VWO) die beschikbaar zijn ten behoeve van de leerwegondersteuning voor blinde en slechtziende leerlingen in het regulier voortgezet onderwijs, ook in de toekomst gericht ingezet blijven worden voor de doelgroepblinde en slechtziende leerlingen;

van mening, dat het derhalve niet wenselijk is om deze financiële middelen te versnipperen over alle scholen voor voortgezet onderwijs, ook die scholen die geen blinde of slechtziende leerlingen opvangen;

verzoekt de regering om zo spoedig mogelijk (maar in geen geval later dan 1 augustus 2005) deze middelen weer gericht en uitsluitend in te zetten voor blinde en slechtziende leerlingen, analoog aan de wijze waar op de ondersteuning van blinde en slechtziende leerlingen in het reguliere basisonderwijs is geregeld;

verzoekt de regering tevens om in het tussenliggende schooljaar er zorg voor te dragen dat scholen die twee of meer blinde leerlingen opvangen, er financieel niet opachteruitgaan,

en gaat over tot de orde van de dag.

Lambrechts
Aasted-Madsen-van Stiphout
Vergeer
Kraneveldt
Azough
Eijsink
Balemans
Van der Vlies
Slob

Tweede Kamer der Staten-Generaal 2
Vergaderjaar 2003–2004
’s-Gravenhage 2004 Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 27 728, nr. 72

4.2 Regeling aanvullende bekostiging voor leerlingen in het voortgezet onderwijs die naar inzicht van de school extra zorg behoeven

OCenW-Regelingen

Regeling aanvullende bekostiging voor leerlingen in het voortgezet onderwijs die naar inzicht van de school extra zorg behoeven

Bestemd voor:
- scholen voor vwo, havo, mavo, vbo en praktijkonderwijs;
- scholengemeenschappen waarin één of meer van deze scholen zijn opgenomen.

Algemeen verbindend voorschrift

Datum: 13 mei 2004
Kenmerk: VO/S&O-2004/16335
Datum inwerkingtreding: zie artikel 7
Geldigheidsduur beleidsregel: n.v.t.
Juridische grondslag: zie 'Gelet op:' in de tekst
Relatie tot eerdere mededelingen: hangt samen met OCenW-Regelingen VO/JP-95021517 van 12 november 1995 (Gele katern 1995, 28a)
Informatie verkrijgbaar bij:
CFI/ICO/VO, **tel. 079-3232.444**

De minister van onderwijs, cultuur en wetenschap,

Handelende in overeenstemming met de minister van landbouw, natuur en voedselkwaliteit

Gelet op:
- artikel 89, eerste lid, van de Wet op het voortgezet onderwijs

Besluit

■ *Artikel 1.*
Begripsbepaling
In deze regeling wordt verstaan onder:
a. school:
een uit 's Rijks kas bekostigde school of scholengemeenschap voor voortgezet onderwijs;
b. bevoegd gezag:
het bevoegd gezag bedoeld in artikel 1 van de wet op het voortgezet onderwijs;
c. leerling:
de leerling van de school waarbij wordt uitgegaan van het overzicht, bedoeld in artikel 14a, eerste lid, dan wel artikel 15b, tweede lid, van het Bekostigingsbesluit W.V.O., met dien verstande dat in geval van een school voor praktijkonderwijs als bedoeld in artikel 77, derde lid, van de WVO, wordt uitgegaan van opgave, bedoeld in artikel 31, eerste lid, van de Regeling formatie en bekostiging praktijkscholen met declaratiebekostiging.

■ *Artikel 2.*
Aanvullende bekostiging augustus 2004 tot en met 31 juli 2005 - 31 juli 2006
1. Het bevoegd gezag van een school met lumpsumvergoeding ontvangt voor de periode van 1 augustus 2004 tot en met 31 juli 2005 een aanvullende bekostiging in de vorm van een vaste voet van € 1.500,00 per school en een bedrag van € 2,00 per leerling.
2. Het bevoegd gezag van een school voor praktijkonderwijs met declaratiebekostiging ontvangt voor de periode van 1 augustus 2004 tot en met 31 juli 2006 per schooljaar een aanvullende bekostiging in de vorm van een vaste voet van € 1.500,00 per school en een bedrag van € 2,00 per leerling.
3. De in het eerste en tweede lid bedoelde aanvullende bekostiging wordt verstrekt door de minister van onderwijs, cultuur en wetenschap en wordt éénmalig berekend op basis van het aantal leerlingen op 1 oktober 2003.

■ *Artikel 3.*
Toekenning en betaling van de aanvullende bekostiging
1. Het bevoegd gezag van een school ontvangt uiterlijk in oktober 2004 een beschikking omtrent de toekenning van de aanvullende bekostiging, bedoeld in artikel 2.
2. De aanvullende bekostiging wordt voor scholen met lumpsumvergoeding in oktober 2004 betaald.
3. De aanvullende bekostiging wordt voor scholen voor praktijkonderwijs met declaratiebekostiging in oktober 2004 en in oktober 2005 betaald.

■ *Artikel 4.*
Geen aanvraagprocedure
Voor de toekenning van de aanvullende bekostiging hoeft het bevoegd gezag van de school geen aanvraag in te dienen.

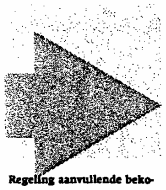

Regeling aanvullende bekostiging voor leerlingen in het voortgezet onderwijs die naar inzicht van de school extra zorg behoeven

■ *Artikel 5.*

Verantwoording

1. De aanvullende bekostiging wordt verstrekt als tegemoetkoming in uitgaven die zijn verbonden aan leerlingen die naar inzien van de school extra zorg behoeven. Verrekening van eventueel niet bestede middelen of voorschotten vindt niet plaats.
2. Voor scholen met lumpsumvergoeding wordt de ontvangen aanvullende bekostiging herkenbaar opgenomen als baten in de jaarrekening. De lasten worden verantwoord binnen de daartoe bestemde posten in de jaarrekening.
3. Voor scholen voor praktijkonderwijs met declaratiebekostiging geldt dat de ontvangen aanvullende bekostiging herkenbaar wordt opgenomen in de administratie van de school.
4. De verklaring van de accountant bij de Aanvraag Vaststelling Rijksvergoeding (AVR) voor scholen voor praktijkonderwijs met declaratiebekostiging omvat tevens een oordeel over de rechtmatige besteding van de aanvullende bekostiging.

■ *Artikel 6.*

Intrekking

De Regeling visueel of auditief gehandicapte leerlingen als bedoeld in artikel IV van de regeling omzetting faciliteitenregelingen fbs naar lumpsum vo, inclusief overgangsrecht en samenvoeging van scholen in het vo per 1 augustus 1996 (kenmerk VO/JP-95021517) zoals opgenomen in het Gele katern 1995, nr. 28a, wordt ingetrokken.

■ *Artikel 7.*

Inwerkingtreding en duur

Deze regeling treedt in werking met ingang van 1 augustus 2004 en vervalt met ingang van 1 augustus 2006.

■ *Artikel 8.*

Citeertitel

Deze regeling wordt aangehaald als: Regeling aanvullende bekostiging ten behoeve van leerlingen in het voortgezet onderwijs die naar inzicht van de school extra zorg behoeven.

■ *Artikel 9.*

Bekendmaking

Deze regeling zal met toelichting in het Gele katern worden geplaatst. Van deze plaatsing zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

De minister van onderwijs, cultuur en wetenschap,
M.J.A. van der Hoeven

Toelichting

Algemeen

In het kader van de deregulering en autonomievergroting van scholen is besloten de aanvraagprocedure van scholen tot individuele bekostiging voor gehandicapte leerlingen uit het zogenaamde "Potje Smeenk" en op basis van de "Regeling visueel of auditief gehandicapte leerlingen WVO" (Gele katern 1995, nr. 28a) per 1 augustus 2004 af te schaffen (zie voorlichtende publikatie "inwerkingtreding Wet leerlinggebonden financiering (LGF-wet) in het voortgezet onderwijs" gepubliceerd in het Gele katern van 28 november 2003, nr. 29/30). Hierover is gesproken met de besturenorganisaties voortgezet onderwijs. Besloten is het jaarlijks hieraan bestede bedrag vanaf 1 augustus 2004 toe te voegen aan de lumpsum van de scholen voor voortgezet onderwijs. Er wordt onderscheid gemaakt tussen scholen met lumpsumvergoeding en scholen met declaratiebekostiging.

Voor scholen met lumpsumvergoeding wordt dit bedrag voor de periode van 1 augustus 2004 tot en met 31 juli 2005 beschikbaar gesteld middels deze tijdelijke regeling. Vanaf 1 augustus 2005 zal voor hen de aanvullende bekostiging worden opgenomen in de Regeling Exploitatiekostenvergoeding voortgezet onderwijs en daarmee worden toegevoegd aan de lumpsum.

Vanaf 1 augustus 2006 zal praktijkonderwijs met declaratiebekostiging overgaan op lumpsumvergoeding. Voor praktijkscholen met declaratiebekostiging wordt dit bedrag daarom voor de periode van 1 augustus 2004 tot en met 31 juli 2006 beschikbaar gesteld middels deze tijdelijke regeling. Vanaf 1 augustus 2006 vallen de scholen voor praktijkonderwijs met declaratiebekostiging ook onder vergoeding van de Regeling Exploitatiekostenvergoeding voortgezet onderwijs.

Voor scholen met lumpsumvergoeding geldt dat indien het wetsvoorstel vereenvoudiging bekostiging WVO waarmee overgegaan wordt van schooljaarbekostiging naar kalenderjaarbekostiging per 1 januari 2005 in werking treedt, dit ook voor deze regeling van toepassing is. Het betalingsmoment zal daar op worden aangepast. Hierover worden de scholen nog nader geïnformeerd.

Artikelsgewijze toelichting

Artikel A

De toekenning wordt gebaseerd op de telling die nog niet door de accountant gevalideerd is.

Artikel I

Er wordt onderscheid gemaakt tussen scholen met lumpsumvergoeding en scholen met declaratiebekostiging. Scholen met lumpsumvergoeding leggen verantwoording af op de voor hun gebruikelijke manier binnen de eigen jaarrekening. Scholen met declaratiebekostiging leggen verantwoording af volgens de daarvoor gestelde regels.

De minister van onderwijs, cultuur en wetenschap,
M.J.A. van der Hoeven

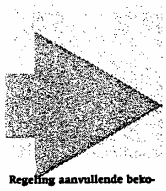

Regeling aanvullende bekostiging voor leerlingen in het voortgezet onderwijs die naar inzicht van de school extra zorg behoeven

4.3 Lijst van afkortingen

BPCO	Besturenraad Protestants-Christelijk Onderwijs
BRIN	Basisregistratie Instellingen
Cfi	Centrale Financieën Instellingen
FNB	Federatie Nederlandse Blindenbibliotheken
Fovig	Federatie van Ouders van Visueel Gehandicapten
Fre	Formatierekeneenheid
Fte	Fullt time equivalent
GOA	gemeentelijk onderwijsachterstanden beleid
Havo	Hoger algemeen voortgezet onderwijs
LGF	leerlinggebonden financiering
Lwoo	Leerwegondersteunend onderwijs
OCenW	Onderwijs, cultuur en Wetenschappen
VBKO	Bureau Katholiek Onderwijs
VBS	Vereniging van Bijzondere Scholen
VG-leerling	visueel gehandicapte leerling
VIVIS	Vereniging van Instellingen voor mensen met een VISuele beperking.
Vmbo	Voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs
Vo	Voortgezet onderwijs
VOS-ABB	Vereniging van besturen en management van openbare en algemeen toegankelijke scholen
Vwo	Voorbereidend wetenschappelijk onderwijs
WEC	Wet op de expertisecentra
WSNS	weer samen naar school

4.4 Lijst van gebruikte documenten

Gele Katern, 10 juni 1998, nummer 15 p. 27-28, Kenmerk VO/TAB-1998/16101.

Gele Katern, 14 april 2004, nummer 7, p. 15-19.

Onderwijs in kerncijfers 1999-2004. Zoetermeer: Ministerie van Onderwijs en Wetenschappen, 2004.

Organisatie van de onderwijszorg. Discussienotitie. Woerden: VOS ABB, oktober 2004.

Tweede Kamer, Verslag Algemeen Overleg 26 juni 2004.